

Քրիստոնեական պայուսք

ՄԱՅՐ ԱՌՈՒ ՄՈՒՐԸ ԷՆՄԻՆԵԻ ԿՐՈՆԱՅԻՆ, ՄՆԱԴՐՈՒՅՈՒՄ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԵՐԿՆԱԲԱՐՁԱԹԵՐԸ

ԳԻՏԵԼԻԵ ԵՎ ԲՈՂՈՂՈՒՐ

Սկիզբը՝ թիվ 1,3

ԸՆՏԻՄՈՐ ԸՆԴՅՈՒՐ

Սուրբ Ձատիկի երրորդ կիրակին կոչվում է Կարմիր կիրակի: Այս անվանումը կարծրանում է, ինչպես մեծ է Հիսուս Քրիստոսի արյունը, որով մարդիկ փրկվեցին մի և սատանայի մտքերից: Ուշ տիեզերքը փրկվեց Հիսուս Քրիստոսի արյամբ: Այս ճշմարտությունը երբեմն վերացական գաղափարի պես է հենչում: Այդ իսկ պատճառով մեզանում ծագում են մի շարք հարցեր, որոնք պատասխաններ են պահանջում: Ինչո՞ւ Քրիստոս մարգարեով մեկն է չարախմբի, երբ Լավտան Իր սննդամթերքի արհեստը էր գորու էր մարդկությանը մինչև ավելի ինչու մեծով: Ինչպես գտնվեց: Եկեղեցին դատապարտում է ինքնապատրաստություն: Այսպես ինչպե՞ս կարող ենք հավանաբար, որ Հիսուս Քրիստոս Իր կամքով Իր անձն աստիճան մտնեց: Ի՞նչ ինչո՞ւ է արդյոք աստիճանը զրկվածություն Քրիստոսի հանցի համեմատում գտնակ կամ մորթվող գտնակ հետ:

Այժմ անդրադառնանք այդ հարցերի յուրաքանչյուրին:

ա. Ինչո՞ւ՝ Քրիստոս մարգարեով, ծնվեց և չարախմբի, երբ Լավտան Իր անձնապատրաստում էր գորու էր մարդկությանը փրկել ավելի ինչու մեծով:

Մարդկության պատմության մեջ երեւ, չկան և չեն լինել անհույս մոլորություններ, կամ անհավատ, արևելա սեմիթներ: Սա օրոյ է տալիս, որ մարդը իր ընդարձակ ստակամասին և աստվածապաշտ էր: Աստված մարդիկ հանգիստ աստվածաբան էր այն ժամանակ, ինչ հասկերի են գնեցելի ու հոգու, և այս բոլոր հատկությունները մարդկությունը հաճախ չեղավ է ուղի ճանապարհորդ: Այդ իսկ պատճառով Քրիստոս Լավտան մարգարեով էր աշխարհի կեպով, որպեսզի մարդիկ Իրեն տեսնեն և այնուհետ իր շնորհաբեր ճշմարտ աստվածապաշտությունը:

Այն մեծագույն հատկությունը, որ կատարյալ է դարձնում սերը, գոհարկությունն է: Կատարյալագույն սիրու մեկը պարտաւոր է իր փրկելի հասնող գոհարկերում նույնիսկ իր սեռական անմարմար բանը կամբ: Երբ սիրու մեկը գոհարկություն չկա, այն ինչ-որ ինտանտով թերի է և մեծա՞ն էր ինտանտ, որով մեկը սիրում են որովչի էր ընկալելի: Սերը սիրում ենք Իրանց գնեցելի աշխարհը, գնեցելի ծախող, ապա իր օրոտից նա արժան փրկելու չենք անցկացանք: Այդ գոհարկությունը Իրականացնում են միայն իրեկային անասանաբանների սիրով ծննդունը: Ինչ Քրիստոս Իր գոհարկությունը մեզ ցույց տվեց մեր հանրեկ աստված

ՀԻՄՈՒՄ ԲՐԻՒՏԱՍՈՒ

ժայիկ սիրո անասանաբանությունն ու կատարելությունը:
բ. Ինչո՞ւ՝ Քրիստոս խոնարհից աստվածային բարձրություններից:

Երբ նոր թալիկ ստվորդ երկհան ընկնում է, միայն վերիցի ավազ խոսքերը նրան չեն կարող ոտքի հանել: Սերը դա շատ լավ գտնվեց: Այդ իսկ պատճառով ինքներս ենք խոնարհվում, հավատարկում Իրան և մեկ հետ միասին նրան վեր հանում:

գ. Եկեղեցին դատապարտում է ինքնապատրաստություն, ավելի ինչպե՞ս կարող ենք հավանաբար, որ Հիսուս Քրիստոս Իր կամքով Իր անձն աստիճան մտնեց:

Երբեն մարդիկ իրենց կամքով հրաժարվում են կյանքից և գնում դեպի մահ: Այսպիսի մահը կոչվում է

ուղից մղված, նույնպես գործածեց անմեղիշան մահը, որը, սակայն, բոլորովին հավատակալ է վերը նշված մահվան չար տեսակին, որ մենք կոչում ենք ինքնապատրաստություն:

դ. Ինչո՞ւ է արդյոք աստվածային գրվածներում Քրիստոս հաճախ համեմատվում գտնակ կամ մորթվող գտնակ հետ:

Քրիստոս համեմատվում է գտնակ հետ հետևյալ պատճառներով: Գառը հեկ կենդանու է իրեն պաշտպանելու համար չի կոտորահարում, փակցելու կտրուկ փորձեր չի անում, ինչպես մյուս կենդանիները: Քրիստոս ևս ոչ ոք չի հանրակ շարիչ չգործեց: Գառը հեկ գործարար գնում է իրեն մորթել պատրաստվող մարդու կտեղի: Երբ կերակ էր Քրիստոս Իրաների կտեղի կերակրյալը գնաց նրա տեղին: Գառը ինչ որ ունի, օգտակար է և տալիս է մարդկանց: Այդպես է Քրիստոս. Ես Իր մարմնով մեզ տվեց որպես կերակրելու և Իր առաքիլությունները որպես զգեստ, ինչպես որ Սուրբ Արտուրյան արարողության ժամանակ նրան ասում. «Որք է Քրիստոս մկրտեցար, գեթիստոս զգեստակ էր. արկուրի»:

ԵՐԻՍՈՍԻ ԱՆՏՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Այժմ ցույց տանք Քրիստոսի աստվածությունը վերաբերյալ «Նա Առաքիլներն էկեղեցին ճշմարտեկ վարդապետության ինքնավարությունը ոչ միայն բառ Լորդ Կոստանկանով, այլև օրված Հին Կտանարանի ինչ անմեղակարից: Սուրբ Գիբրեյ սանում է, որ Լավտան խորհրդակցում էր և հետո նոր գործում է մարդու տեղին: Երբ Բարեկերի աշտարակալությունն պատճառով աշտարականց պատկերի ժամանակ: Իսկ ո՞նք հետ ի խորհրդանշանում Լավտան: Այս հարցի պատասխանը տալիս է Եսայիք, երբ մարգարեանում է Քրիստոսով մեծնայն մասին ասելով. «Զանգի մեկ համար մանուկ մնվեց, մեկ մեկ որդի տրվեց, որի իշխանությունը Իր ոտերի վրա պիտի լինի» (Թ 6), Երա անունը պիտի կոչվի Սրանկի, իտրիարակի, Հզոր Լավտան: Հավտերանկություն Նա, Խարտրություն իշխան: Քրիստոս այստեղ կոչվում է Հզոր Լավտան: Ի դեպ, պարտադիր չէր նույնիսկ, որ հզոր բան է լիներ, որովհետև, օրինակ Մովսեսից հայտնվելու ժամանակ Լավտան ասում է. «Ես եմ քո նոր Լավտանը, Արիստանի Լավտանը, Բասանի Լավտանը և Հակոբի Լավտանը» (Եր 4, 6), այսինքն՝ չի օգտագործում նույնիսկ հզոր բառը: Նախա մեկ այլ մարգարեությունը ավելի է հաստատում Քրիստոսի աստվածությունը.

անմեղիշան մահ: Այն լինում է երկու տեսակի բարի և չար: Անմեղիշան մահ բարի էր մարդիկունների պարագայում, երբ սիրու, Լավտան սիրույ մղված, իրենց կարող իրենց անմեղ մահվան մասին: Երբ մարմինը մեծապես աստված կողմից աստված աստվածային կողմից աստվածային և հավելի կենդանու է Լավտան մահ: Իսկ Հոսայից իրական արդեն անմեղիշան մահը չար է, քանզի նա այդ թալիկն ղնեց աստվածները մորթություն: Մուսու ոչ միայն նոր մարմին, այլև հոգին: Եվ այն Քրիստոս, մարդկության հանրեկ անասանաբան

ՏՅԱՈՆԵՆԴԱՌԱՋԻ ՏՈՆԸ ՄՈՍԿՎԱՅԻ ՄՈՒՐԸ ԸՆՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

Փետրվարի 13-ին՝ Տյառեկցյանացի տունի օրը, Նոր Նախիճանի և Ռուսաստանի հայոց թեմի առաջնորդակալ Մովսէս քաղաքի հայ ազգայնակոթողուն, հավատարկ իր ազգային ավանդույթներին, հավաքվել էր առաջնորդակալ Մ. Նառոտքին Եկեղեցում, որը երկրկան ժամը 4-ին առաջնորդ Տ. Եզրան եպիսկոպոս Լեռնիկայի հանդիսակատարյալ կատարվեց հանդիսարկ ժամերգություն, տոնի նպատակով և անդրադարձի կարգ: Չավարտ սրբազան արարողության՝ կատարվեց նորապատկերի օրհնություն կարգ, որից հետո Եզրան սրբազանի իր օրհնության խոսքը ուղղեց եկեղեցիներին՝ ի մասնա

մորի առեղով, որ ազգային մեր եկեղեցին իր պատմության ուղի ընթացքում ոչ միայն եղել է Տիրոջ խոսքի բարձրողը ու աստվածային փրկության ավետարանողը, այլ նաև մեր ազգային ավանդույթների ամենամեծ պաշտպան ու պահպանող, որի անհավատ դիտարկում, բերեա, այսօրա տուն է, որ եկեղեցյան արարողության ավարտին իր շարունակությունը պետք է գտնի ազգային տոնակատարությունների տեսքով: Ապա նորապատկերի մարտեք անուր սիրու է եղջևանկային հարաբերությունը ընտանեկան կյանքում, որպեսզի կարողանան արժանավոր, օրհնակալի ընտանիքներ կալի՝ իրենց ազգային կարագրին համապատասխան կյանք արկելու:

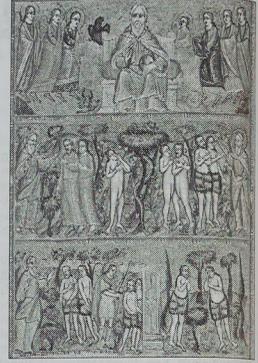
Ապա սրբազան հայրը եկեղեցու Ս. Սեբակի կաթեթիկ վառեց խորհրդանշակալ մի մում, որից էր ամբողջ ներկա հավատացյալները վառեցին իրենց ձեռքերի մոմերը՝ իրենց տները տանելու համար: Չնայած Մովսէկայի փետրվարյան ցրտասեղ ջրվան՝ եկեղեցին լեկ-լեցուն էր բարեպաշտ հայրդիկներով է մանականը նորապատկալ գույգեղով, որոնք նախապես և որպեսզի և հանդիսությունների մասին:

Եկեղեցյան կարգն ավարտվեց հետո բոլոր ներկանցից, առաջնորդ սրբազան իր գլխավորությամբ, եկեղեցու դռնը նկան և իրենք քայլերն ուղղեցին ղեկալ առաջնորդարկ չորս անվանով պատրաստված՝ Տյառեկցյանացի հայրդիկ, որ ազգային երա ու աստված համամարդկության ուղիտեսքով տեղի ունեցավ մեծ տոնակատարություն: Շողորդական տոնակատարությունների անցկացումն իրենց մասնակցությունը բերեցին նաև Ս. Չարդոտան եկեղեցու եղգավանդ անդրեկները, որոնք իրենց կոմիտասյան կատարաններով առաջվե գեղեցկացրին օրվա հանդիսությունը: Չարդոտանյան ավարտի ներկաներին բաժանակարի օրվա խորհրդարկ ներկայացուց թերթուներ, ինչպես նաև՝ փոքրիկ կվերներ՝ ի հիշատակ այդ օրվա:

Մովսէկայի հայ կյանքում առաջին անգամ կազմակերպված այս հանդիսությունը մեծ ղգեղարության աստվածային հայ ազգային եկեղեցյան կյանքում:

Նոր Նախիճանի և Ռուսաստանի հայոց թեմի վանկ ղրկակ

Ծննդոյ մեկնություն

այլեւ արդարեւ շարժման ու կանայի: Նյութ այնքան ժամանակ կմար անկեղան, քանի որ ձագի չէր ներգործել: Այս իրողությունը հավանքի և դարձումն այն փաստը, որ Աստված հարություն պետք է տա մեռելացիներին: Այն գործընթաց, որ ժամանակների սկզբում ամառայնություն, դասարկությունն ու խավարից յայտնի այլ աշխարհային բերեց, ժամանակների վաճառակն կարող էր նախապես մարմինները դուրս բերել գերեզմանից (իմաստ: «Յերուխի աղաչանքի իրեր զձե ստուեպա մաիու, ուր լից կարգ» (Ռոմ Գ 22) և վերաէջ փառավոր, առապական մարմիններ:

S. Ռոբերտ արքայ ՉԱՐՈՒՐՅԱՆ

Սկիզբ՝ էջ 2
«Աստուան որ արար գաշխարհս և գաւմնայն որ ի նմա... ոչ ի ձեռագործ սաճարս ընակ, եւ ոչ ի ձեռաց մարդակ պաշտօնի իրեր կարտո իմիր» (Գործք ԺԷ 24-25), լայնաբեր որ արարացարդներ պահանջում է որքան է արժանանում մեր փառաբանություններին («Լինանիս եւ, Տէր Աստուած մեր տուրք, անուն փառս եւ պատիւ և գործունի, զի որս ստեղծել գամեմայն, եւ ի կաննեց քո ստեղծան և կան հասարատուն» (Հայտն Դ 11): Եթե ամեն ինչ կրակից է, ապա եւ ամեն ինչ պետք է կրակը լինել:

Սաղմնային
Արարչագործությունը իր սաղմնային փնտրումը առաջին կողմի է առաջին շարժելի կերպագործությունը:
1) **Բնուն առաջին կողմն էր, որ այստեղ կոչվում է երկիր** (թե՛ս երկիրը, ըստ էության, ստեղծելի է երրորդ օրը (տե՛ս ՕՍՆ, 1-9-10), որովհետե՛ս այն ամենամեծ նմանությունն ունեւ այն բանին, ինչը հետո կոչվեց երկիր, սակ երկիր էր՝ գուրկ գաղաղառանքներից, մի անգ, ընդարձակ գաղաղված: Այն կոչվում է նաեւ արդուս») իր եւ լայնաբանությունն է, ինչորի միապարսկանակ լինելու պատճառով, որոնք հետագայում բաժանվում են երկրից: Նյութը այս փորձարկի գաղաղվածից, հավանական կոստի գործությունը, առաջացան բոլոր մարմինները, այդ թվում է՝ տարածությունն ու տեսանելի երկրից: Արարիչը կարող էր սկզբից եւթը

իր գործը կատարող ստեղծող, բայց աստիճանակ այս գործընթացով կամենում էր ճշակ տալ, թե՛ որն է ընդհանրապես իր նախախանությունն ու շնորհի մեղքը: Ընենք քառի կերպագործությունը:
1) Երբայեցե՛ն՝ *Toho* եւ *Bohu* նշանակում է *ամայի* եւ *թափող*, *անկարգություն* եւ *դատարկություն* (իմաստ: «Եւ տարաբեւեց է ի վեղայ տուրա լար *անայորքան* և կեցիս *դատարկութեան* (Տե՛ս ԼԳ 11, քստ եզր. ընագրի): Քառսս ամեն, անօգուտ, անկարող և անընակ էր, զայիցի ստեղծել էր եւ՝ ոչ թե՛ իրերի կերպարանքը (իմաստ: «Ճաճից գառուեք հանրեղծելից քարեան ունեին օրեցն և ոչ զնյոն կերպարանս ի ըսպս» (Եզր. Ժ 1): Երկիրը նույն փնտրակն փոխակերպեց ընթացքում մեղից հետեանեղով, որի տակ բովանդակ արարչագործությունը սկսեցով է՝ *ճեպեցայ* յերկիր, եւ անա թափաղու, եւ ոչ ինչ գոյր» (Եբեմ. Դ 23): Ստեղծ, որոնք ստեղծել հավանական էր այս տարրին աշխարհը, վերինին անմասնությունը, թվում է ոչ այլ ինչ, թե՛ ոչ անարկություն և դատարկություն:
2) Եթե որեւիցե նախ լինել տեսելու ցակայի, այնուամենայնիվ, տակային լույս կար տեսնելու, քանի որ «*խաւար ի վեղայ յուրոց*» Աստված չէր ստեղծել այս իսպաղը (թե՛ս անկարող կա այդ մասին՝ Տե՛ս եմ, որ հաստատեցի զլույս եւ արարի զխաւար» (Տե՛ս ԽԵ 7), այլ այն լույսի բացահայտությունն էր: Եթե շնորհի ներգործու-

թյունը մարդկային հոգում մի նոր արարչագործություն է, ապա բնայոց ներկայացվում է զնայնակաճ, շնորհագրկն հոգու փնտրելը, որտեղ տակ են անկարողություն, խառնաշփոթություն և չարիք՝ դատարկ և անբարիքից, քանի որ առանց Աստծո՛ւ է ինչը իսպաղին իսկ է: Սա է մեր փնտրել բնույթայն, քանի որք ամենախարոջ շնորհի օրինակ այն ակարող էր ընել:
3) Աստծո՛ւ Յոզիկ առաջին շարժիչն է, որ «*շղթի ի վեղայ յուրոց*» Երբ կկատի ենք առնում երկիրը՝ ամայի եւ թափող, գուզախե ենք անկացվում մեռյալներով ու ուղորենով իր դաշտավայրի հետ (տե՛ս Եզբ. ԼԵ): Արարչ կարող է և կերպարանակ: Նյութը այս իսպաղանակ գաղաղված կարող է վերաճել գերեզմի աշխարհի: Այո՛, եթե Աստված կենսատու ճեպիկը տուրք գործի դր անջ: Աստված աշխարհն արարել էր իր Յոզու միջոցով («Եւ քաղի Տեանս երկինք հաստատեց, եւ *հոգւով* ընթալուն նորա ամենայն գործիցիս երկայ» (Սաղմ ԼԳ 6 քստ եզր. ընագրի), «*Յոզիկ Տեանս շղթի ի վեղայ յուրոց*», ինչպես նաեւ մարտանք *տարածեց գաննեց շղթի ի վեղայ մանկանս*» (Գ Յաւ, Է 21), կամ՝ «*զոր օրինակ ժողովի հաւ ծնայա իր ընդ թերիկ*» (Սաղմ. ԻԳ 37), կամ՝ «*Իրեցի զարտի ի մատուց գրոյի կա, եւ ի ծնայա իր գրեցայս*» (Թ ՔՐ. ԼԲ 11): Գտնաւորան, Աստված ոչ միայն բոլոր գոյությունների հեղինակն է,

ՀԱՅԻՆՆ ԿԱՊՈՒՆԱՆՈՒՄՆԵՐ

Սկիզբ՝ էջ 3
Հանրային է, որ այս բացատրությունը նրա մասն ընկնում է 992 Վիկն, այլ խոսքով՝ նա հովվապետեց թե՛ Աշոտ Գ և Ամբաստ Բ Տիգրանակա թագավորների է թե՛ Գագիկ և Շահնաշի իշխանության օրոք: Կաշիկ Արշաղուուն կաթողիկոսության շրջանում մահացավ Արթուրյանց Արտակ թագավորը, որը Վահան կաթողիկոսից հետո երկար չպարեց: Նրա մահով Վասպուրականի թագավորությունը քաճակեց երեք մասի, որոնք տիրացան Արտակի որդիներ Աշոտ-Մանուկ, Գագիկ-Կաշիկ և Սեւեբերիմ-Յովհաննեսը: Մաշեի երկուսի մահով Վասպուրականը կրկին միավորվեց Սեւեբերիմ-Յովհաննեսի իշխանության ներքո: Կարտու՛ շարունակում էր իշխել Արշակ Բ Բարսաղուունին, որն իր երրորդ մահից հետո ազգավ ժողով արեց տիրելու Անիի թագավորությանը:

այն արժույթը, սակայն Կաշիկ Արշաղուունը ռեալորեն ցանցեղով այդ գործընթացը հետագա շարունակություն չստացավ: Կաթողիկոսը նորոգեց Արզնայի խաչարձանատեղը, որտեղ ժամանակին հաստատվել էր Անախան և այնտեղ է թաղվում էր Անախան: Կաշիկ Արշաղուունը քաղաքակրթությանը Արզնային վերջնականապես վերաճեց պաշտոնական կաթողիկոսապարհ: Այն այստեղ կարողեց կաթողիկե վերելիք էր երեք այլ եկեղեցիներ: Կաթողիկոսի գործունեությունը պատճառեց իրենք էր այն իրողությունը, որ Անիի դրեւես կառուցեցանվում էր, եւ սրաից հարմար չէր կաթողիկոսարան մայրաքաղաքում հաստատելու համար:

Միև հայալակ թագավորությունները զբաղվում էին ներքին խնդիրներով, Բյուզանդական կայսրությանը զբաղվելով էր Միջագետքի է Ստրիբի հաստար առաքելների ըն՝ պատերազմելով: Կոստանդուպոլիս է Շիրանաօնից, որը կրկին գահ էր բարձրացել 945-ին, ինչից մինչև 959 թվ. երբ նոր արդի Ռուսնա Բ Կրստեղը գահին տիրանալու համար թունակորեց նրան: Սա իր գեւն կաշիք պատճառով 963-ին թունակորեց Թեփուսան թագու-

րան արժույթը, սակայն Կաշիկ Արշաղուունը ռեալորեն ցանցեղով այդ գործընթացը հետագա շարունակություն չստացավ: Կաթողիկոսը նորոգեց Արզնայի խաչարձանատեղը, որտեղ ժամանակին հաստատվել էր Անախան և այնտեղ է թաղվում էր Անախան: Կաշիկ Արշաղուունը քաղաքակրթությանը Արզնային վերջնականապես վերաճեց պաշտոնական կաթողիկոսապարհ: Այն այստեղ կարողեց կաթողիկե վերելիք էր երեք այլ եկեղեցիներ: Կաթողիկոսի գործունեությունը պատճառեց իրենք էր այն իրողությունը, որ Անիի դրեւես կառուցեցանվում էր, եւ սրաից հարմար չէր կաթողիկոսարան մայրաքաղաքում հաստատելու համար:

Միև հայալակ թագավորությունները զբաղվում էին ներքին խնդիրներով, Բյուզանդական կայսրությանը զբաղվելով էր Միջագետքի է Ստրիբի հաստար առաքելների ըն՝ պատերազմելով: Կոստանդուպոլիս է Շիրանաօնից, որը կրկին գահ էր բարձրացել 945-ին, ինչից մինչև 959 թվ. երբ նոր արդի Ռուսնա Բ Կրստեղը գահին տիրանալու համար թունակորեց նրան: Սա իր գեւն կաշիք պատճառով 963-ին թունակորեց Թեփուսան թագու-

նեցի իշխանն ու Ղեւոնդ կամ Եւսոն փիլիսոփա վարդապետը եւ այլ եպիսկոպոսներ ու վարդապետներ՝ որպէս խաղաղության դեսպաններ, եւ հայտնեցին, որ Աշոտ Գ Որդուածը եւ նրա հավատարիմ թագավորները, որոնք 80 հազարան քանակով ընդառայեց ն շարժման, պատրաստ են օգնել նրան: Ուղարկեցու ժամանակագրությունը հարցն այնպէս է մատուցում, թե՛ որք անպատեղական կայսրի հանձնեց քահանայ Արտակ կաթողիկոսի նամակը, սակայն դա ընդամենը պատմիչի երեւակային արդյունք է, քանի որ Վահանը մահացել էր, իսկ հովվապետն այդ տարիներին Կաշիկ Ա Արշաղուունին էր: Հետեւաբար, ճիշտ է Մ. Օրմանյանը, որը ընթացում է, որ Չձվակոսի կաթողիկոսական ոչ մի նամակ է չի ներկայացվել, կամ չի ներկայացվել է Կաշիկ կաթողիկոսի նամակը: Համաձայն Ուռայեցու հարցուման՝ կայսրը թակարարեց ընդամեն 10 հազար զինվոր ինքնով և սննդավթեղ ու ոռնիկ ընդունելով՝ իր երեքին պարգեւներ տալով դեսպանության պատվիրակներին: Ուռայեցի մեզ է մատուցում Չձվակ կայսեր՝ Աշոտ Գ Որդուածին ուղարկած նամակի տեքստը, որը Մ. Օրմանյանը կարծիքով՝ վավերականության կնիք չունի եւ ավելի շուտ իրամատաստի չի վերաբերել մտուցանց տեղեկագրի բնույթ ունի: Տեղեկություն կա այն մասին, որ Ղեւոնդ վարդապետը Կոստանդուպոլիս սեւեցել: Մ. Չամչյանը գտնում է, որ ուղեորությունը ձեւանարված է երկու, թե՛րես, քարեղեմանակարգանք հարեւոն կապատեղով: Սակայն, սակայն այն հակամասնեց, Ղեւոնդ վարդապետը մեկնեց Կոստանդուպոլիս թե՛ ոչ, քաղեղեմանակարգանք մասին խոսելու պակեղը է, քանի որ հենց Մատթեոս Ուռայեցու հավատարիման՝ նա՛ անպարտելի էր երեւեցա ի մեզ վարդապետան տան Յուզանց: Կայսրների պատմության համաձայն՝ Չձվակը, վերադառնալով արշավանքներից, Բյուզանդիայում իրկամարցավ էր Կոստանդուպոլիս հանտեւոն մեզ սեսահացավ: Կասեղանները եղան, որ նրան թունակորեց մասի անտունով մի երեքին:

Շարունակելի
Քաղեկն ՀԱՐՈՒՅՈՒՆՅԱՆ
Պատմ. գիտ. որդուր, պրոֆեսոր

ԱՆՆՈՒԿ ԲԱԺԿԻՐ

ԽՆԴԻՐԸ ՀԱՅ ՎԱՐՈՒՆԵՏԱԿԱՆ ԱՄՔԻ ԱՆԴԱՏԱՏՆՈՒՄ

Ալիքթը՝ 2004-ի թիվ 18-24, 2005-ի թիվ 1

Ա. ՀԱՌՈՒՐՈՒՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՀԱՏԱՏՈՒՄ ԵՎ «ՎԵՐԱՑԱՆ ԱՎԱՐՈՒՅԱՆ» ԸՆՎԱԿՈՒՆ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՆՑՈՒՄ

Ալիքթը՝ թիվ 2, 3

Միով բանիվ՝ վերադառնալ բոլոր վկայությունները փաստում են, որ մեր նախնիք ջորը չխանդեի հիմար իրավագիտական դրանքները և անվավերացնելու մեջ Ա. Ավետարանը՝ Ալիքթը, որ Զրիստոս, խորհրդով ակնկեղծի, ջոր չխանդե: Բացի այս, վերոհայտ մեքերությունները նաեւ ցույց են տալիս, որ վերնատաս Ավետարանը (ի կենտրոնումը Զրիստոսի կողմից անապա գինի վերցնելը), սկզբնավորվել է Դարի սկզբներին, կենսադավաբել է անրագրվել մեր եկեղեցու Ավետարանի վարդապետական գովաբաններով: Բացառված չէ, որ ձեռագրական կապույտներում մեր հետազոտությունները արված վրա վկայություններ արված վրա վկայություններ հայտնաբերեն այս կապույտությունը: Մեկ բան պարզ է, որ այս Մրթագան Ավետարանը շատ հին է եկեղեցու

ծնունդ արմատացած ակնկեղծություն ունով մեքերել է գանապա հերիքակներին կողմից, և որևէ մեկը չի կարողանում այս հարցում: Ընդ որում՝ չէ եկեղեցու վերնատաս Ավետարանը ոգևորականում եղեւ գուցե աւերակարգելու հիշ Ավետարանը: Եւ Տակը, այսոր մեր այս եկեղեցուները հաստատելու համար բավարար կզմանտեղ չունեն:

Հետաքրքրական է, որ այդ կարծիքը չեն սերտում նաեւ կաթողիկոսը: Այսպէս՝ «Կաթողիկոսական Կաթողիկոսական» համաձայնագրային տարբերակի «Յրի ծիսական օգտագործումը» բառադիվովում առանց այլեւայլության, պարզ ի պարզ ասվում է. «Ինչ վերաբերում է Պատարագի մեջ գինու ջորը փոխելուն, ապա անհնարաբար ժամանակի հարկերը փոքրվել են պատճառաբանել, թէ ինչո՞ւ է եկեղեցու օգտագործումը խանդակ բաժան, մինչ ավետարանական պատմությունն ակնարկում է, որ Չիստոս սրբազործեց նախկան գինին» (http://www.newadvent.org/cathen/115664a.htm): Այսինքն՝ կաթողիկոսները չեն սերտում Զրիստոսի կողմից նախկան գինու օգտագործումը Ա. Հարությունյան խորհրդի հաստատման ժամանակ: Բացի այս, Կաթողիկոս եկեղեցու «Պատարագաբանություն» ուղեցույցում ասվում է, որ Ա. Հարությունյան խորհրդի ժամանակ օգտագործվող գինին պետք է լինի «քնական են անխոսել չխանդած որևէ այլ բանով» (Our Sunday visitors Catholic Encyclopedia, Reverend Peter M. J. Stravinskas Ph. D., S. T. A. 1983, 1998, USA, 2002): Բայց 1807-ը ուղեցույցում արդեն նշվում է, որ նախ: արդի շատ չիք բանակրթությամբ ջորը անվազակ (Նույն տեղում): Ի դեպ՝ տեղին է նշել, որ չնայած դրավանքաբանական պայ-

արաններին է բուն վերեորին, ըստ Կաթողիկոս եկեղեցու կրեյելյան կողմ կանանագրի, վավերացնել է համարվում անապա գինով հարությունը մեր եկեղեցու Ա. Պատարագի ժամանակ (Ի դեպ՝ 1987-ը): Վասինկանի հայ կաթողիկոսական գրքերի վերնատասին հանձնարումը երկար քննարկումներից հետո, ի շարք այլ հարցերի, որոշեց թույլատրել հայ կաթողիկոսների վերադառնալ նախին տվողությանը եւ պատասխանել անապա գինով: Այս կապույտություն մեզ ուղղված նամակում Ռ. Թաթբեղում է Այսպիսով ու համարանական կնիքները նա հարցում ավարտվում է: Սա նաեւ մեկ հաստատում է, որ Հոռնեական Կաթողիկոս եկեղեցուն ընդունում է անապա գինով վկայությունը: Զեւեարար ջորի ակնարկում Ա. Բաժակի մեջ անվազակ ջորը եկեղեցական ակնարկում է Իսկ յուրաքանչյուր եկեղեցի էլ ամեն կերպ նորմում է շտապաբանել իր Ավետարանը, որն աննական տուրք է տվալ եկեղեցու համար:

Վերոհայտը հարցում կաթողիկոսին սուր քննադատության է ենթարկում Միքայել Չամչյանը, որն աննական գինու աղ Կաթողիկոս եկեղեցու դավանությանը: «Դիստարան որոշումն ինչ են երեւալ կան իրենցայնպիսի ջոր գին զայն ինչ գոր տեսանել արժանապատեւ, թէ առաջնական ավետարան է այն, և կամ նա է Տերուսյանի քաշտի իջր իսկ է եկեղեցական» (ՄՍ ԵՆ 9030, էջ 56և), գրում է նա՝ հավելելով. «Զայն ջոր իրենցալ են իրենցալ ի գործի իրենցալ մեկտարբերակ հետեւողացան, թէ այս ինչ ավետարանի փոփոխել լեալ իցէ, թէ այս իրենցալ կամ ի նախինցալ այլ ազգ առալ պե-

ղուն տարրի ազդեցությունը: Ալիքին՝ հավաք ենք կարծուր, որ հենց դրանով է նաեւ պայմանավորված անապա գինու գործածությունը մեր եկեղեցու: Գաղտնիք է, որ Միքեղեցուցին ակնարկն շատ մոդուլոգիկներ գինին երբեք անապա չէին խմում, այլ անապան նրա մեջ չէր ջորը նա ակնարկում գինու ուղեցույցումը օգտագործելու նպատակով: Անպան մեզ՝ հայերին համար, նաև տվողությունը խորթ է օտար տր ազգային վկայությունն է անվերջունի՝ մեր մտքի համար: Մեկը երբեք չէին խմում ջորը խառնելու հիշ Զեւեարար, ինչը բացատրում ենք ազգային տվողություն տարրի գործողումն ու որս ազդեցությունը Ա. Պատարագի ժամանակ անապա գինի օգտագործումը հարցում: Այլ իսրայել մեր ազգային տվողությունը իր որոշում է Բորդը նաև: Հայոց եկեղեցու աննական գինու օգտագործման ատմականական հիմնավորումն էր: Ինչպէս որ այլոց համար է ստորոհակ անապա գինի գինու նստուրք է, և այն իր ատմականական լուծումներն ու հիմնավորումներն է տաղել նույնը նուր, անկասկած էլ զեւ համար տարրիկում է ջոր խառնումը գինու: «Երբ ջոր հնար լուսուր և խառնարի ի միասին բնակի և ոչ լուծանել գինեման, ապա ջոր հնար ապակարգության են անապա կարգության շարժարկը ի միջևան է երբեման երկրորդը անորոշ մնալ, և ջորը եւ գինու խառնումն ոչ՝ նաև շիրտուր են լուծում երկրորդը: Եւ ի խառնումն, ջոր անխոսեւտ անապա կան է ջորը ի գինու, և գինին՝ ի ջորը, որպէս անխոսեւտ մարգարէն Կաթողիկոսներ, որ իստեւել գզուր ընդ գինի: Զի թէ այն պիտի է ի խոտեղել են անիցին արտակ գործ կաթողիկոսներն և պիտի է ի խոտել քննողաց, որպէս նա առաւել խոտան է անվերջունի է, որ գնապատեւան արինն Զրիստոս չիրթնալ խառնակն իրը գաղափարուն է գաղտնի կողմի իրեն խառնակն հարկան թշնաման զԳործ շիրտաց, ուր կողմ արքեպիսկոպոս» (առում է Աննիան վարդապետը (Աննիան Աստուծոց) էջ 251-252):

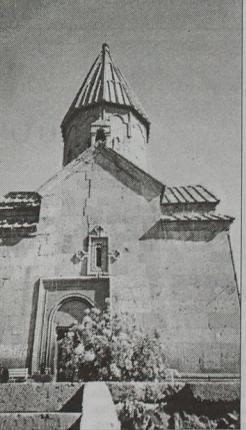
Տարուսկարգում էջ 6

ԻՍԼԱԿ ՅՈՒՏՈՒԹԻ ԲԱՐՈՂՁՈՒՅՈՒՄԵ

Ալիքթը՝ էջ 3

Իսլամի Յուսուֆը չի իրաճարվում քրիստոնեությունից, որի համար ենթարկվում է քանգանքերին: Նրան նաբեցնում են ուղղի գին, արվում քարայրի փորցնելով, ծանալում են ձաղկում: Կիսանե երկրաբանային հարազատները 40 տր ինտելեկտու հեղու հիվ կարդանում են ուղի կանգնեցնել: Թուրեկով Թավրիզը ջերմուտակ քրիստոնեական սկան է շրջել ու քարոզել՝ այցելվող գեղաբանցապա մանիքեականներով բնակեցնելով քանակավարներ ու երկունք: Թ. Մեծմիտիցին փրկեցնելու է որ նա եղել է Մուսուլման քարաբան, Մամարանդում, Բաղլաբանում, Կրասարանում: Մ. Օրմանյանը նրա շրջապատությունների մասին գրում է, որ Թավրիզից հեռանալուց հետո Իսլամիկ Յուսուֆը շրջում է Քի Բորջան, ի Պարսկաստան, ի Հնդկաստան, ի Կրասարան, ի Բաղլաբան և այլ բազում տեղեր: Ի իր քարոզչությունը անձակ գաղտնի է ինտար Զրիստոսը: Եւ այսպիսի 40 տր:

ճանաչում, որի պարճաբանով քարոզել վարդաբանում նրան պատիճաբան են ստորգրեց, հարճաբանները, չարաբանները: Այսպիսի մեք. գրում է Մ. Օրմանյանը. «Կարող վերջին, Նախինցան պարիսնել ջոր ձեզին, Մարտալ գինիկար կանգնեցնել: Լինելով Հայ եկեղեցու անդամ Իսլամիկ Յուսուֆը, բնախանար, քարոզում էր քրաստանում էր Հայ եկեղեցու դավանանքը: Նրա ուղեցույցն աղբյուրը նա հայ հոգևոր միջավայր էր, որ հարաբանում էր սեփական գրեկիները, հորդարանցումը հոգևոր կենդանական կյանքի նորոգյունը: Թ. Մեծմիտիցին վկայում է, որ շրջապատությունը ընթացքում են «ենց առ մեզ ի գառան Զաքարյունեցի ի սուրբ ուխտը Մեծար» և այլ փրկ մտով վեց ամս: 14-րդ դարի վերջին Մեծմիտի վանքում գործում էր նշանավոր դպրոց Հովնաթանի Մեծմիտցու ճեղքավարությունը: 1408 թվականին, քարոզչությունը, այսպես հանգանակներին պարճաբան, այսպես հանգանակներին ռազմապետը փրկ է գաղն նաև մեծապա ռազմապետը փրկ է գաղն նաև մեծապա ռազմապետը, և Գեորգի Տաթևացին իր ազակներով, և Գեորգի Տաթևացին իր ազակներով շարժանամ միավորվող երկու բոլորները՝ շարժանամ իր դասակարգությունները: Տարճաբան

Նորիկի առաջնային է գիտակրթական աշխույժ մտորքը, և շարժել ցանկություն էին հարյուրում գալ Մեծմիտի վանք խոտ մեծա համար ռազմապետը: Մ. Օրմանյանը ենթադրում է, որ Իսլամիկ

Յուսուֆը Նույնպես Մեծմիտի վանք է կելք սյակ ժամանակը 1409 թվականին: Գաղն նպատակ մասին պարտիք բուն է, անկասկ վեց ամիս այնտեղ մնալ փառք ջորը է քաղա, և որ գանձություն է ունեցել շիկի վանքում հարկերը նշանավոր հայ հոգևորականների հեր, ուն նրանք խոտիկները: Կնոսեին պե նա նորից կեղում է շրջապատներ, այցելում Արեւել Կրասարան, և ժամայ հայաճանրներին՝ շարժանում է գաղափր քարոզչությունը: Նրա հեռապա կյանքը դարձավ սեղանում է շրջապատություններն ու քարոզչություն մեք: Այլ մասին Մ. Չամչյանը գրում է. «Եւ Յուսուֆ նաև անքի անա... ջրիկ ի քարոզչություն ի հետադր գառաա գառն ոչ անպա, և դարձում զբազում յայսպեղան ի հասարակ:

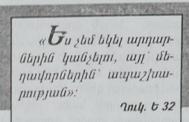
Իսլամիկ Յուսուֆը մահանում է 1417 թ. ապրիլի 18-ին Շամախի քարոզում: Ընդ որում, թալ նախադեմ իրեն դարձապարտող դավաբանի խորթում է մահապատերա ի կարգում անել իրենցիկ կրակ վրա՝ ինչ փրկանք սիրյուն Զրիստոսը, որ վանակ վրա իր սր իր իմուն:

Իսլամիկ Յուսուֆի օրինակը ցույց է քաղել, որ միջին դարերում եղել են բազմաթիվ այսպեղանի, որոնք ընդունելով հայկ հավաք դարձել են շրջանակ թրիստոնեան և դարձել են բնիկ ռազմապետներին ու հավաքականներին շարժելը: **Արարուս ԿՐԱՎՈՒՅԱՆ Աննակաթական գիտությունների թեկնածու**

ԽԱՉԻ ԾԱՆԱԳՈՐԾ Ի ԶՆԵՐԿՎԱԿՆԵՐԸ

«ԱՆԱՌԱԿԸ» ԵՎ ՄԵՆԵ

Մեզ առաջնորդում է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ԵԿԿ-ի վարչի-նժուժն արժանազատիչ Տ. Դևունդ փն. Մայիլյանը՝ ուղեկցութեամբ Եպի Կարաբեյանի

Ռուկ, է 32

«Շն ան կնկ արդար-անքի կանչելու, այլ մե-դավորներին՝ ապաշխար-դրանք»

Տեր հայր, հայտնի է, որ Մեծ պատեց 3-րդ Ամասիկ կիսախնկի իր անտեր ստացել է Ղուկաս Ամեա-րանի հանձնարար տաակից, որը, ըստ Եկեղեցու հայրերի, իր մեջ խառնում է Ավետարանի հիմնա-կան սուրբությունը այն առիթով, որ այն անվանում են նաև ալտա-րան՝ Ավետարանի մեջ: Ինչպիսի կարող է մեծ առակ նման հնչեղու-րյուն ունենալ:

Սպառնալույթան մեջ գտնվող 99 ոչխարների էր մեծ մտորայ ոչխարի մասին առակը Հիսուսը պատ-մեմ փարիսեականի է օրենսգետ-ներից՝ զայց տարի համար այս աշխարհում Եկեղեցու է նրա հո-վիվիները ղերն էր պատասխանու-րյունը, որոնց առաքելությունը կնկ մտորայակներից, այնինքն մտքի ճարտարներով կամ քի ա-կանա հայտնվածներից գտնվել էր դեպի պատկերները՝ Եկեղեցու, դեպի փրկություն տանելն է: Ան-գա մեծ մտորակներ գտնվել էր անվանալով անպակ վարչ դարձ-նեմն պակի կարևոր է, ըստ 99 ա-պատկերների մեջ գտնվողների հովիվը ևս մեր Տիրոջ երկնակա-նարարական մեջ փորթի պատ-կերն է:

Հաջորդ առակի՝ այրի կնոջ կրթարած մեջ դրանք պատասխի հիմ-

րում մեք ենք Մատն պատկերն ու նմանություն ունեցող մարդիկ, որ կորն ենք փռչեղների մեջ: Եվ նրա այրի կնից, որ ըստ մեկնիչների այրի Հոգին է խորհրդանշում վերջ-նում է ավելն ու մարդուն այնքան, մինչև գտնում է կրթարած մեկ դար-նը, այսինքն մեզանք որեւէ մեկին, եւ ատառ արվանձնակները: «Որա-րդ խացեր ինձ հեն, որդիներն օտա- իկ կրթարած դրան» (Ղուկ, ՄԵ 32): Եվ ինչպես անմոռն է Հիսուս, «Մատն հրեշտակների առաջ պե-տեա Որդուստուն կլինի մեծ մեղա-լորի համար, որը ապաշխարում է» (Ղուկ, ՄԵ 10):

Միայ այս երեսու առակը մի-ասին վերաբար, գազատարուն կոչ է բողբոջ Մեծ պատկերն էր ապաշխար-դրան այս 40-օրյա շրջանում պատասխանելու է մտքերից սրբ-ված փնմարտին Հիսուս Քրիստոսի իր առաջադեմ Հարությունը, մեր ըստը ճանփանիցից ու փոշոռն փե-ճակելություն, այնուհետ, որ քաջակա-նում է մեղք: Այսինքն գուշարն ա-պաշխարարայք մեր մեղքերի հա-մար, մարդկին հաստատապես ի-մանալով, որ քաջի խոժիկն է այրի կնից մեղա պարտառան մեջ ար-կաբաց բերուցումը իրենց հար-կան է:

Ապաշխարանքը՝ «Անառակ որ-դու»:

Նորիտակաբանան շատ պատմությունների ճանաչ այս ա-ռակն ևս ակնհայտ գրգռիկներն ունի երևանակա պարտելուն տեղի ունեցավի հետ: Այն ժամանակ մեր հավատարմը մտքի ճանապարհին ընտրել: Նայեմն արկն է անառա-կը: Ընդ որում, ինչպես Արամը, կրտսեր անառակն ևս, նոր (որը, անշուշտ, Մատն խորհրդակն է) երանկի մեղախարարան մեջ գտն-վելով հասկերն, ինքնաբերաբար մարդիկ որոշում կայացրել՝ ա-ռանց խորհրդակների հոր հետ: «Այր, տուր իր ունեցվածքի իմ բաժինը»: Եվ հայրը տվեց: Մատն Խորհրդան է դա. օրչա տարն է ա-ռանց ունեցվածքը: Սակայն չէ՞ որ

ամեն ինչ սպավե էր ի սկզբանե: Ասոված էր Արամին պատկերին՝ «Մի կեր այդ պտղից»: Եվ նրա ս-նառակ որդին, ամեն ինչ վառնա-ն ու կրթարած, վերադարձավ, հայրը նրանից հաշիվ պահանջում, քի ինչ է արկ իր տվածը: Կարևորում որոն վերադարձն էր: Նա արկին ու հան-քրոցեց որդուն, որովհետև որդին «մտած էր եւ կենդանացավ, կո-րած էր ի գտնված» (Ղուկ, ՄԵ 32): Որքան, կարևորն այն է, քի ընդ-ն էր ինչպես նրա գտնում տու-նարի ճանապարհը: Մեծ պատեց այս կիրակնի մեջ պատգամում է, որ ինչպիսի վիճակում էլ լինեմն անկախ մեղադրում ու աված, պար-տառներ ենք արտփակ պատակ որ-դու պե: Տեմք էր, անվանաբար պե-րենքն անգամ որքն էր կրթելու իռարք գիտեր, որ հայրը սիրում էր սպանել է իրեն: Մեք էլ պեթ էր արքերն այդ հավատում ու գիտակ-ցությունը, եւ երբ, մասնավորն պե-տեց այս օրերին, քննեմք մեր մեք-ը, մեր անձը, մեր սիրող, մերքն ու խոտերը, ջանամք հասկանա, քի ինչ վիճակի մեջ ենք գտնվում և կայացնեմք մեր փրկարար որոշ-ումն այն է վերադարձնալ հայրակա-նում, այնուհետ, որտեղից հեռացել ենք: Իսկ մեքն հեռացել ենք որպե-տեց: Սակայն իր կյանքի ընդ Քրիստոս մեջ համար վերադա-րանք է արկ վերադարձն ու փրկու-թյուն համարաբար: Այսօր մեր ժո-րդրոկի մեջ, ցավք, քիչ չեն «անա-ռակ որդու» մտնվածները, որքն հե-ռացել են մայր Եկեղեցուց: Խոտք պանդաղափորների մասին չէ. նրանք, ցավք, վարդն են հեռա-բեց, այլ այն հայրերիներն, որքն զուց զվճակում են, որը նրանք էլ, ինչ անառակ որդուց: Ինչ հորքարն է նրանց, որ սրբավիճ, մասնեն, քի ի վերջույն մեջ անում այդ զեխ ու ճնջողների մեջ, խորհեն, որ Հայր ունեն, Ով իրենց պատաս-ն է աքր ճանփին, եւ իր կենան ու... վերադարձնալ հայրակալն Տուն: Նրանք որոշումը միայն կարող են արժան գտնել, Կյանքն, իմաստա-վորն իրենց ապրած օրերը, դա-

Մայր Զրիստոսի զավանկ ու Եկեղե-ցու անրան:

Հայրը վեր կացավ ու վազեց նրան ընդեսուց, ընկավ նրա պարս-նոցով և հանրորեց նրան» (Ղուկ, ՄԵ 20): Եվ տեղեց նկերներն պատմու-ճան, մասամբ, կոչիներն: Եվ պար-տառն եղե մորթից:

Տեր հայր, ի՞նչն են խորհրդա-նչալ մաջ կնկները:

Հանրորեց, ըստ մեր Եկեղեցու հայրերի, արարություն խորհրդա-նչալ է: Անառակ որդին հազարա-չունար, այլ միայն ճնջողներն, նա կրթելու էր իր արարությունը: Պատմունճան հացցնելով հայրը նաև մեղադր ու որդուն վերադար-նեց կրթարած արարությունը: Միայն հայրը կարող է դա անել: Իսկ ինչու՞ն էր, երբ Արամն արդեն ճա-շակել էր արկելված պտղուց, եւ «աչ-քերը բացվեցին», ուզում էր իր մե-ղախորտը մտքը, «զգտնում» ծա-ճել, սակայն կարողացավ: Որքան, միայն Մե Հայրը, իրան էլ մա մեկ այն գեղարք, որը արքայե կարող է ծածկել մեր մեղքությունը: Եվ ըստ Տիրոջ, որիչ չէ ոչ ի կարող ըստը մտքերն ու անամարությունը: Արքայե և Քրիստոս իր բաժակը այդքան մեջ արդարաբան գեղա-տեք հացցրել: Սակայն միայն նրանց, ովքեր ապաշխարայան այս օրերին իտակալ կարողանա-ն զույգ պոքած մեղքերի համար, ներկ իրենց կրթարած, այսինքն քա-րակն այն անձեր, ինչ կարող է արտադրել մարդու հանգրծը, եւ ար-դարությունը հանգրծողներն ու մարդու սրտով մտնեմն Տիրոջ Սե-րունը:

Հայր մասն որդու մասին բան-կարծիք մտառակ հացցրել: Սու-նակն որդուանկանք բարեգե-ծարան խորհրդը ունի: Արամը

մտքը պարկել էր՝ պտղուց ճաշ-կելու համար: Սա նույն մեղքի հա-մար պարզված մեթոն է, որին ա-նառակի հայրը մտառակ հացցրել է ինչն այն բանի, որ այդ մեղքն արդեն ոչ էր մեղքի, այլ զիր գործ-նի համար է: Իսկ ի՞նչ ենք հավա-նում չիր գործերի համար» անակ իտարեն՝ բարիք գործելը: Ըստ այրն էլ Եկեղեցու կանոնն այս օրերին հորդորում է միայն զգրված, ինքնարժանացնալ այն բարեգեծարան ճանա-պարհով մարդկի: Միայն պեթ է ինչիչ, եւ մեծ մեղքերը որոշվա-ծ են տարբ մտնում, որպեզի դրա-նու ոչ էր մեղք, այլ միշտ բարիք գործեմք:

Որդին որդի էր, եւ հայրը մասն կոչելի հացցրել:

Հիչ ենք՝ առակը պատմելով իր Հոմանակն կայուցու-թյան տարիներին: Իսկ այդ ժամա-նակ տարաբերի որդուն էին միայն ստորիները, որքան արկելվա-ծ կոչելի հազն, որպեզի Հայրը մա-նից հետևե փախչել: Այսպես մեք կոչելիներ հացցրել, որ հեռախոր-դուն ուղեբերն ոչ էր ըստիկն մեղքն ապաշխարում, այլ անդիակառանց ու դրանցով մա սրտերն մեղքի գու-լը:

Արքայանք՝ պարտառն եղե: Այն խորհրդանշում է Քրիստոսին: Ընդ որդուն, ովքեր որդու այն զրքավով ինքն մեղքի համար, արարու-թյանը հանգրծողներով եւ մե-թոք բարի գործերն մեջ մարդու վերադարձնում են առ Հայր, սպեղե-լունից, անպակալն Հարությունը այր: Սերունը վրա փակ ճաշակել պարտառ Ձվարկը՝ Քրիստոսի մարմնին ու արյունը:

Տարուսակարգունը՝ էժ

Սկզբը՝ էժ 5 «Տուրն էր գիկին երկրոցի զգալի գովոլ ընդ առաջամար անվանել էր իստունյալ շաշա ևս միևնույն շիթոթան էր սպակա-տուցան երեպա արիանա, իսկ գշ-փրկության էր զապակակներն ու էր արդեն ի խորհրդուն Տեսուն մեր-ճեցանցանը: Երրորդ՝ գիչը պարտ էր անուսարկել զգալ, զի թէ ջրոլ անուսարք վերակուցել ու ունի զպարկուղից ջրոլ, բակաղ շիթ-թոթալ էր իստունյալ էր թէ գիկուն անուսարք ու էր ու այս վանս

շիթոթանն արիանա, այլ թէ պարտ էր ևորոզ անուն առաջա-վել...»: զորն էր Սիքարոս Մասե-ցի վարդապետը (Mxitar Sarnec's theological discourses, p. 886): Այս մասին իտունն է նաև Անտեսիան Օրգեսիան ի «Յա-կանառարայան» մեջ: Եւս, մեքե-րեմով Գրիգոր Նյուսացու խոսքը, ասում է՝ «Սկզբուն, որ ի գիկին արկանեն, գիչը ատ Գրիգոր Նյու-սացի ի ընդհանց գիրս: Ո՞ր ա-նք, թէ անևար է պրեմ զիրա-բակելու ընտրելն իտունը յիրեսար

ԱՆԱՌԱԿ ԲԱՇԿԻ ԽՆԴԻՐԸ ՀԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄՏԲԻ ԱՆԴԱՍԱՆՈՒՄԻ

խտունի, այլ ջրուն ապականե զգիտուն գործաթուն, եւ գիկին՝ զջրուն ընդաթուն հատան: Եւ որ ըստ ընդաթունն այլ ինչ էին, խտունն ալ՝ զինչ էրէն, ո՞ր յա-ագալն, այլ վարդար, զի ոչ մա-ցիկն ըստ ընտրելու, այլ ապա-կանեցան» («Յավանդատություն», էժ 69): Ավելին՝ ս. Գրիգոր Նարե-կացի իր անմահ «Աղոթամա-տանում» խորհրդանշական տե-սանությունն ապակալ գիկին հե-մանալում է Մատն տեղեն սիրո հետ: Երանելի սուրբը Արքայուս Մյուսունին նկրկուց գիտում էր՝ «... իւրոյր փրկութեան անապակ գիկան: Կիրոյր՝ միտրեանա ա-րարակալան» (Գրիգոր Նարեկա-ցի, Բան ԴԳ, էժ 622, ու. 108-109): Ավելին՝ ինչպես որ Մատն սերն է անեմ, մաթուր, այնպես էլ անա-

պակ գիկին է: Այս դեպքում արդեն կակ ավերող է խոսել ջրի ակե-լացման մասին: Այս ամենից հետո, բանքն է սու-րանալ, ու մեք Քրիստոսի սիրու փարդապետությունն ընտրու-ցին կարծիքն էր Կապարովիկայի հետապարկով: Օրջեսուն, որոնք այս սովորությունն էր ավանդու-թյուններ կային՝ կապաված գիտու գործառնության հետ:

Տուր ջրանեցու կամ խտուն-ը պատարանով հետապրքի ավարդանում է տալիս Ներսես Աղապարեանից: Ըստ Նրա՝ «ան-եսայ կնոջ ի լորոց տարեցոն է բարկառնել ի իրոյր, ի ջրոլ, ի յօ-րն է ի յորո», հետևաբար գիկն էլ, ինեղով «սի գովոլ ի կիւղոցս

Տարուսակալն Տարուսակալն Տարուսակալն

ՇԵՆՈՒԿ Գ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՍՏՎԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սկզբը՝ 2004-ի թիվ 23-24, 2005-ի թիվ 1-3

ՄԱ Ք ՏԵՐ ՀԻՄՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՐ ԵՎ ՆՐԱ ԱՍՏՎԱՅՈՒՆ ՀԱՏՎԱՆՉԵՆԵՐԸ

ԳՐՈՒՄ Է

ՏԵՐ ՀԻՄՈՒՄ ԱՐԱՐԻՉՆ Է

Կապակ չկա, որ Աստված է Արարիչը: Արարչագործության պատմությունը սկսվում է հետեւյալ բաներով. «Սկզբից Աստված ստեղծեց երկինքն ու երկիրը» (ՄՆԽ Ա 1), եւ «ՏՆՆորդ գրքի» առաջին գլուխը բացատրում է, թե ինչպես ևս ստեղծեց ամեն ինչ: Ե-սայու գրքում Լույսիպես Աստված ասում է. «Ես եմ Տերը, որ ստեղծում եմ ամեն ինչ: Երկիրը մեկն գեցեցի եւ երկիրը հաստատեցի» (Ես. ԽԴ 24): «Ես եմ Տեր Աստվածը, որ ամուս եմ այս ամենը» (Ես. ԽԵ 7):

1. Սակայն կան նաեւ աստվածաշնչային տեղիներ, որ ցույց են տալիս, որ Քրիստոսն է Արարիչը: ա) Դովի, Ա 3 - «Ամեն ինչ Լրա-նով եղավ, եւ առանց Լրա չեղավ ոչինչ, որ եղավ»: Կատեղ Գ. Յով-հաննես ակեոսարանիցը միայն չի նշում, թե Տեր Քրիստոսն Արարիչն է, այլեւ՝ որ առանց Լրա ոչ մի աղաթած չի ստեղծվել: Եվ այսպէս ասում է «Աշխարհում էր, եւ աշխարհը Լրանով ստեղծվեց» (Դովի, Ա 10):
- բ) Եղև, Ա 2 - Ա Ռոդոս առա-ջակից ասում է. «... խոսեց մեզ հետ Ռոդոս միջոցով... որով նաեւ հա-վիրայիսները (հավիրայիս - 1. ժա-մանակաշարժես, դարակաշարժ): 2. աշխարհ - թարգմ. ստեղծեց»: ա) Կող, Ա 16 - «Քանզի Լրա-»

նով հաստատվեց այն ամենն, ինչ կա երկրեսում եւ երկրում, տեսա-նելիքներն ու անտեսանելիքները՝ թե՛ պարունակ, թե՛ տրոսկոթունե-րը, թե՛ պետությունները, թե՛ իշ-խարհությունները ամեն ինչ Լրա-նով է Լրա համար հաստատ-վեց»:

դ) Ա Կոր. Բ 6 - «... եւ մեկ Տեր Հիսուս Քրիստոս, որով է ամեն ինչ, եւ մեքե՛ Լրանով»:

2. Աստվածաշունչը նշում է Տեր Հիսուսի կողմից կատար-ված որոշ հրաշքերը, որոնք Լույսիպես ապացուցում են, որ Լա Արարիչն է:

Այդ հրաշքերն է, օրինակ, հիկա հացով ու երկու ձկով հիկա հացով մարդու կենդանուց (Մատթ. ԺԴ 13-21, Մարկ. 2 30-44, Դով. Թ 10-17): Այստեղ Լա ստեղծում է նաեւպատե լեռած մի կտոր, որով այդ հաշվարկովոր մարդիկ կենդանուում ու հագե-նում են: Այս հրաշքի գործողունն աստված է մեծանուն այն փա-սով, ուր նա ամենը ուսում ու հագեւում են, դեռ տասնեկու կող-մի մնացողի է հավաքում են: Ռոտերից այս ամբողջ կերակու-րը նաեւ Դա մի կոր կարգ էր՝ ստեղծված Տեր Հիսուսի կողմից: Այս մեծ հրաշքը հիշատակվում է բոլոր չորս ակեոսարանիչների կողմից:

Մի ուրիշ նմանատիպ հրաշք է չորս հազար մարդու (քաշված կանանց եւ երեխաներին) կերակու-րում յոթ հացով ու մի քանի ձկով (Մատթ. Ես 32-38), որից հետո մնացորդները կազմում են յոթ մեծ կորով: Այստեղ Լույսիպես մի կոր կարգ է ստեղծում Տեր Հիսուսի կողմից, ինչ արարման կարող-ությունը միայն Աստծո հատկա-նիչներն է:

3. Արարման հրաշքների մեջ ևստողություն էր Չալիխեանի Կանա թարգման ջուրը գինու վերածելը (Դովի, Բ):

Նա արարման գործողություն էր, որովհետեւ ջուրը բարկացած է միայն թթվածնից ու ջրածնից: Ուստի որտեղից՝ ակտիոն ու գի-նու միջոց բարկացողից տարբեր հայտնվեցին: Եթե այս ամենը ստեղծեց մի հրաշքով, որը ևս

կատարեց միայն իր կամենալով, առանց որեւէ գործողության ոչ որեւէ նաեւ արեց, ոչ օրինեց, ոչ է Լույսիպես հրաման տվեց, ինչ-պես օրինակ՝ «Թող այս ջուրը գի-նու վերածվի»: Ո՛հ, Լա ոչ մի նման բան չարեց, այլ միայն ա-սաց. «Թանկուկները ջրով լցրեց», եւ մինչեւ ծայրը լցրեցին ջրակ... էլ ասաց Լույսը. «Այժմ վերցրեց եւ քերեց սեղանապետի կողմ, եւ Լրանը բերեցին (Դովի, Բ 7-8): Այս-պիսով, ջուրը գինու վերածվեց պարզապես Լրա կամենալով և կամեցավ, որ գինու կտրեք ստեղծվի, եւ այն ստեղծեց Լույ-սիկ ասանց հրամանի:

4. Մի ուրիշ հրաշք է ի մեկ կույ-րին տեսողություն շնորհելը (Դովի, Թ):

Տեր Հիսուսը Լրա համար ստեղծեց աչքեր, որոնք չկային մինչ այդ: Նա դրանք ստեղծեց հո-ղից ճիշտ այնպես, ինչպես առա-ջին մարդն էր ստեղծվել: Եթե կազմ ատող աչքի վրա դրվի, վեր-ջինս կկորցնի տեսողությունը, մինչդեռ երբ Տերը կվաճ որեք կույ-րի աչքերին, այն պատճառ հրա-ձավ, որ երկու աչքերն էլ գոյա-սան: Այս հրաշքի գործողունը մե-ծանում է այն փաստով, որ Տերը հրամայում է ի մեկ կույրին զեպա-ն է Սիրվածի պակասում վլաց-վել: Սովորաբար վազուում լու-ծում է կամը, սակայն այս հրաշ-քում կամը անկարողությունը ա-չքերն անկարողությունը արան կապելով ատթերով, հյուսվածքով ու մկաններով: Այդ պատճառով էլ ի

մեկ կույրն ասաց հրեաներին՝ «Երբեք ոչ ոք չի լսել, որ մեկը բա-ցի կույր լսածիկ աչքերը» (Ռովի, Թ 32):

Կատեղ մի կարեւոր աստվա-ծարանական հացը է ծագում:

5. Ինչպե՛ս կարող է Տեր Հի-սուսն արարիչ լինել, եթե արար-չությունը միայն Աստծո հատկա-նիչներն է:

Նա ստեղծել է իր աստվածու-թյան գործողյանը՝ լինելով Ա. Եր-րորդության երկրորդ Անճը՝ Բանը (Լուսոսը):

Այդ դեպքում ո՞վ է ստեղծել ամբողջ տիեզերքը՝ Տեր Հիսուս Քրիստոսը, թե՛ Նալը Աստված, ով ստեղծել է ամեն ինչ:

Նալը Աստված ստեղծել է ան-բոլոր աշխարհի Որդու միջոցով, Լա նա ստեղծել է իր Բնատու-թյամբ, Իր Ձիտությանը, Իր Խոս-քով, այսինքն՝ Ա. Երրորդության երրորդ Անճի միջոցով: Այդ պատճառով էլ աստվածային ասում է Ա. «... որով նաեւ հավիրայիսները ստեղծեց» (Երբ. Ա 2), այսինքն՝ Իր Բանակալությամբ եւ Բնատու-թյամբ:

ԳՐՈՒՄ Ը

ՏԵՐ ՀԻՄՈՒՄԻ՝ ԿՅՈՒՆԻ ԳՐԲԵՆՎՈՅ

1. Ա. Շալիխեան Ավետարա-նիկ ասում է. «Լրա մեք էր կյա-նը» (Ռովի, Ա 4):

Տեր Հիսուս Բնատուր կյանք է Լույսիպեսի երկի վրա, եւ հավիրայիսության՝ ինչ, իսկ սա միայն Աստծուն է հատուկ:

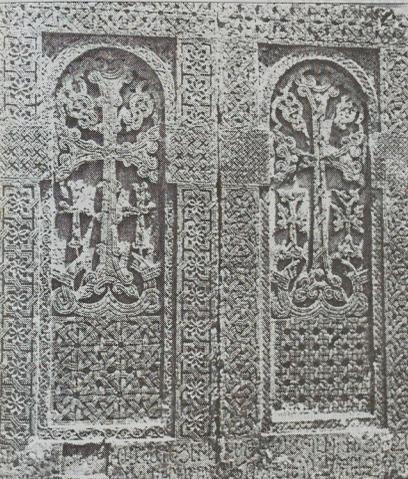
2. Տեր Հիսուսը կենդանա-ցում, այսինքն՝ կյանք էր տալիս մեղայիկներին:

Սուրբ Չիղբն այս կարգի երեք հրաշք է հիշատակում:

Սուրբ Հիսուսի գոտեղ հարությունը, ով մեծան ապրեց եր մահ-ծում, եւ Լրա հարգատանքը Լա-լիս ու որդուն էի (Մարկ. Ե 22-24, 35-42):

բ) Սալիխի այլ որդու հարու-թյունը, ով ստարվում էր դեպի գե-րեմման, եւ շարաքաղիները մի մեծ արդյուն քաղաքատեղ էր Լրան (Դովի, Ե 11-17):

Շարունակությունը՝ էջ 8

«ԱՆԱՌԱԿԸ» ԵՎ ՄՆԵՔ

Սկզբը՝ էջ 6

- «Անառակ որդու» ասակը եր-կու որդիների մասին է, երբեմն նույնիսկ ասում են երկու անա-ռակների: Գրանքը, որի վրա է հիմնական շնչատարությունը, փրկվեց, իսկ ավագ որդու ճակա-տափրը մնում է անհայտ: Ո՞վ էր անհայտ որդին:

- Ավագ որդու մասին տարբեր տեսակետներ կան: Ինճ համար անճանախարհատ մեկնությունն ավագին փարիսեյիների հետ մույնացնելն է (Ի ղիս չիսուս հենց նրանց էր պատճառն ասա-վել): Հիսուսի ժամանակ փարիսե-յիցներն ու օրեմանսները համա-րում էին, որ միայն իրենք են Հոր ճշմարտության զավակները, իսկ, ա-սենք, սամարյանիները կամ հեբրե-ուսները ոչ, քանի որ իրենք են միայն պատու Օրենքի ու պատ-վիրանների: Սակայն իրականում մոլորյալների փրկությունը նրանց

ոչ միայն չէր ուրախացնում, այլևս տրտնեցնում էր: Նույնպիսին էր եւ ավագ որդին. նա շարաքաղավ երրորդ փրկությունը, ավելին՝ «բարկացավ եւ չէր ուզում ներս տանել»: Նա շատաց. «Ինճ եղայա-րք», այլ «քո այդ որդին»: Սա սի-րելու ու ներելու անկարողություն էր, ավելին՝ անկուրյան ցույց էր: Միջոցին Աստծո կամքը ճիշտ հա-կատակն է: Այն, ի վերջո չի աս-վում, թե ավագը մասնակից եղա՞վ երրորդ ուրախությանը, թե՛ ոչ: Մի բան, սակայն, հաստատ է նրա ասելու ճանապարհը քաղ էր: Այն-պեսն որ ինչպիսի հացքար էլ գոր-ծած լինեն մարդիկ, ամասնում է Աստծո որոշումությունը նրանց հանդեպ: Նա փրկության է կրում բոլորին, այդ բլում է ավագ որ-դին: Փարիսեյությունը միայն իրաներին չէր հատուկ, այլ մարդկային տեսակ է, որին ամեն շարաքաղիկ այստեղ եւս հանդի-պում ենք: Մենք ինքներն էլ հա-

ճախ փարիսեյու կերպարան ենք ընդունում, երբ վստու ենք դատել մեր երրորդ մեզ ավելի բարձր դասելով: Ասում ենք մի բան՝ ուրիշ բան անում, գիտենք օ-րենքը, քայքայ ինքներս չենք կատա-րում, այլ միայն պահանջում ու-րիչներից:

- Հայրն ավագ որդուն ասում է. «Ինչ ունեն յոնճ»: Ի՞նչ ունե՞ր հայրը:

- Առակի ողջ շարաքաղանը հուշում է, որ հայրը իսկապակա-ն տնտեսություն ուներ, բազում ու-նեցվածք, որի մի մասը, թեպետ տվել էր արդեն կյտնի տրոսն, սակայն նրա կարողությունը չէր պակասել, եւ դեռ այնքան ունե-ր, որ լիովին բավարարում էր որդի-ներից երանությունն ու արքայու-թյան մեջ արարել համար: Այդ, որ ուղիղ ունեցվածքը հոր հետ, հոր տանը արարող ունեցում էր, քայքայ դա չէր նշանակում, որ կորած ու գտնված, մեռած ու կենդանացած

որդին այնպես բաժնի չունեիր հոր սեղանից: Մեր երկմայն Հայրը պարտաւոր է իր բոլոր որդիներին ներելու եւ ներս տալու: Այդ մեծ Տան, Իր արքայություն մեզ, որի ունեցվածքը տալով ոչ թե պակա-սում, այլ նշտապես ավելանում է միայն թե մենք կանենարք ներս

մտնել, միայն թե շարությունից ու սիրո պակասությունից չենք որ-քենիս հեռանում, այլ կորսված դրա-մի, մորոքայ ոչխարն ու անտապ որդու նման կարողությունը գտն-վել-փրկվել եւ վերստին ընդունել Աստծո մեր կորցրած պատկերն ու նմանությունը:

ՇԵՆՈՒՎ Գ ԲՐԻԿՍՈՒՆ ԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սկզբա՝ 27

ՍՄԱԲ ՏԵՐ ԻՍՏԻՆ ԲՐԻԿՍՈՒՆ ԵՎ ՆՐԱ ԱՍՏՎԱԾԱՅԻՆ ՐԱՏՎԱՅԻՆՆԵՐԸ

կյանք ունի, ե վերջին օրը ես նրան հարություն եմ տալու» (Ռով. 2:55):

Ա. Հովհաննեսի Ավետարանի ԿՍՊ 2 գլուխը Տեր Հիսուսին ներկայացնում է Իբրև կալանավոր չափի Զարգորության խորհրդի միջոցով: Նրա մարմինն ու արյունը, կամ Ինքը՝ ըստ Իր խոսքի, հարություն եմ տալու վերջին օրը (Ռով. 2:55):

5. Տեր Հիսուսը հենույալ խոսում հաստատում է, որ Ինքը հավրեական կյանք է տալիս: «Իմ դիպրինքն Իմ ճայնք լսում եմ, ե ես ճանաչում եմ նրանց, ե Իմ Իհտեղի եմ գալիս: ես հավրեական կյանք է տալիս: ես չեմ կորի հավրյան, ե Իմ ճեղքի ոչ ոք չի հաճշտակ նրան» (Ռով. 8:27-28):

6. Տեր Հիսուսը հավրեական կյանք է տալիս նրանց, ովքեր հավրեական եմ Իրեն՝ ըստ հենույալ խոսքի: «Նրան հավաճազող անեն

ոք հավրեական կյանքը կըրկուր» (Ռով. 9:15-16):

7. Սամարացի կնոջ հետ խոսելիս Տեր Հիսուսը քաջալերեց նրան՝ Իրենի խնդրելով «վերականգնելու» (Ռով. 2:55): Բնչարություն դարձրեց, որ ևս այստեղ երկու անգամ է գործաճում «ես եմ տալու» արտաստությունը՝ հաստատելով համար, որ Ինքը է հավրեական կյանքի համար բխու այ պարզեղ տվողը:

Հարություն տալու և իրեն հավրեական կյանքի տվողը:

գ) Ղազարոսի հարությունը նրա մահվանը ու բարոնեղջը չդուր անե, ըր արդեն ժամուռ էր, ինչ-եմ նրա քուրս արան (Ռով. 4:15):

Կարելու է նշել, որ այս երեք հոսքերն են գրծվել եմ Տիրոջ միան հրամանով: Իսկ այս ապացուցում է, որ ևս կամուս է ե կյանքի պարզեղ:

3. Իբրե լուսավարություն Տիրոջ գրծած հարություն հրաճելը ըր՝ ըրական է Իիչե Նրա խոսքը՝ «Իրովանքն ինչպես խոսել է մեճելերին հարություն տալիս ու կենսականություն, այդպես է Իրողն, ուր կամեսում է, կենսականություն է (Ռով. 8:21): Սա հայտնի է

4. Տեր Հիսուսն Իր մահին արտում է, որ Ինքը «կյանք է տալիս աշխարհին» (Ռով. 2:33) որովհետև Ինքը է «կյանքի հաց» (Ռով. 2:35):

Այն պատեմ է «ես եմ երկնից ինքս հաց» (Ռով. 2:41, 51): «Եթե մենն ուտի այս հացը, հավրյան կազրի, ե այդ հացը, որ ես տալու եմ, Իմ մարմնին է ոչ ոք տալու եմ աշխարհի կյանքի համար» (Ռով. 2:52): «Իմ ուտում է Իմ մարմնին ու խումն Իմ արյունը, հավրեական

ժամկի, ե ոչ ոք նրան իր ճեղքն չի կուր, Իրանք բոլորը հասուն եմ միայնակուրս կամուր՝ իշխանությունը:

ԵՆՈՎԸՅԻ ՎՎԱԿԵՐԻ ՀԵՏ ԱՎԱՐՉԵԼԻ ԵՆՈՎԸՅԻ ԵՎ ՎՎԱԿԵՐԻ ՀԵՏ ԱՎԱՐՉԵԼԻ

հանելի Ավետարան է 18, Ը 57-58 է Բ 30-31 համարներ:

գ) Հիսուսը Իր մահին հոտելիս գրծածում էր «ես եմ» արտաստությունը՝ այլ անմուր, որ պատկանում էր Ինկուստանթյան Յահակին (Աստուծո), մասը ինքուս հոտուս: Բայց սեմական անձի մասին այդպես արտաստությունը պարզապես լեզվի ապարանտ արդյունք չէր: Իբրե կրտսերն որ լավ չէր, որ Իսուս կրտսերն անդուսմենը այդպիսի հոտերն ընդունում էր իրեն սրբազանությունն աստվածաճայնությունը: Իրեն, իսկ կյանք է նրա արարք արարածությունը էր, իր նա ճեմարտությունն էր հայտնում:

դ) Ենովանի վկաներն օգտագործում են Հով. 6:7-28 համարը՝ պատգուցելու համար, որ Հիսուսն Աստուծա է: Այստեղ Հիսուսն ասում է, որ Հայրն այն ձև էր, իմ Ինքը: Ենովանի վկաները վկայագրեցում են Հով. 11:19-25 համարները, որ ցույց է տրվում, եմ Հիսուսը հենույալ գալանում է Տիրոջ: Տույս արտ Իրանք միջակ Բ 6-11 համարները Հիսուսը, «Աստուծո հավաար լինեք հաճի՛ստությունն իմաճաճելու, այլ Իր անձր արարածը՝ անմուրն ճաստի կերպարանը:

Հիսուսը, Աստուծո լինելով, մաղո դարձավ, մասը ճեմարտի ու պաշտը չէր, որ ևս Իր Կալ Աստուծոն ինքուս: Ենովանի վկաները: Ենովանի վկաները թերի կենդանակալանում են Կալ Աստուծոն: Ար ինչ պատկանող արարածներն է Աստուծոն: Ար ինչ պատկանող արարածներն է Աստուծոն: Ար ինչ պատկանող արարածներն է Աստուծոն:

բ) Ենովանի վկաները հավատում են, եմ Հիսուսը միայնակուրս կերպարանում էր, որովհետև նրա է երբորտրանք անձ ճեմարտի հավատը:

ի) Ենովանի վկաները օգտագործում են Հով. 6:7-28 համարը՝ պատգուցելու համար, որ Հիսուսն Աստուծոն է: Այստեղ Հիսուսն ասում է, որ Հայրն այն ձև էր, իմ Ինքը: Ենովանի վկաները վկայագրեցում են Հով. 11:19-25 համարները, որ ցույց է տրվում, եմ Հիսուսը հենույալ գալանում է Տիրոջ: Տույս արտ Իրանք միջակ Բ 6-11 համարները Հիսուսը, «Աստուծո հավաար լինեք հաճի՛ստությունն իմաճաճելու, այլ Իր անձր արարածը՝ անմուրն ճաստի կերպարանը:

ի) Ենովանի վկաները օգտագործում են Հով. 6:7-28 համարը՝ պատգուցելու համար, որ Հիսուսն Աստուծոն է: Այստեղ Հիսուսն ասում է, որ Հայրն այն ձև էր, իմ Ինքը: Ենովանի վկաները վկայագրեցում են Հով. 11:19-25 համարները, որ ցույց է տրվում, եմ Հիսուսը հենույալ գալանում է Տիրոջ: Տույս արտ Իրանք միջակ Բ 6-11 համարները Հիսուսը, «Աստուծո հավաար լինեք հաճի՛ստությունն իմաճաճելու, այլ Իր անձր արարածը՝ անմուրն ճաստի կերպարանը:

Ինչ եմ հաստատվում ճանկին Ենովանի վկաները

23 ենովանի հավատարմի վկա լինելուց հետո Բիլ Բրատմենը հայտնաբերեց, եմ ինչ էր, որ Ենովանի վկաները թերի իրեն չէին պատկեն, դա այն էր, որ ևս կարող էր Հիսուսին անձնական հարուստակցում ունենալ: Բիլ Բրատմենը իմական քննարկում էր Հիսուսին անձնական հարուստակցում ունենալու թրիստոսյա դարձում: Ար զր մեղադրում վկանի ու Զարու վկանի տեսակ: Պատասխանը որոս մաղով ձեռք առնելով, ընկերայն ու քարեթը: Այդ երկու իր տան վերաբարում, նրան այն պահի մ գրություն էր պատում, «Ի՞նչ է պարզապես ընդ հայտնելու համար, որ երբ ու անգար չե կրկում է կանխանաճված կերպով ձեռքով բարեկեր ինձ, իմ պատասխանը դրա բարի ընթանումն էր արդյունք էր, այլ մի վնասը, Իմանքարեթ կատարված մեզակուրս գործարարությունը, քանի որ դու ինձ անկանակալ անմուրն, Իմ մասը արարք էր երեսմանը: Իմ մասը ճեմարտի ղեկավարում էր իմ պատկանող արարածները ևս: Հավասար լինություն եմ, քանի դե ես Ենովանի վկա եմ, դր ուրազար է, եմ ընկերայնությունը ետնագծում անձնակարում:

Ենովանի վկաները չեն հավատում, որ Հիսուսն Աստուծո է:

ա) Նրանք չնչարությունը կրտսեր Հովհաննեսի Ավետարանի 20-րդ գլխի տես: Առեկեղից հարություն անողնել հոտ, երբ Հիսուսը այստեղին Իր աշխարհներին, Բովանակել հավաար տվեց, որ Իր Աստուծո է: Թմանալ, Նրան տանելով, ասաց. «Տեր իմ ես Աստուծո՞ն եմ: Եթե Հիսուսին ասավազ կերտ արարածություն էր, ապա ինչ որ Հիսուսը, Իր արարածը Թմանակը որս համար: Իր արար տալ պահ պիտի քաջաբերել անս մոտ ապակրոնական հավատարմ ար ըման, որ ճեմարտ էր: Անկե, երբ Թմանակը արարածություն այն, ինչին հավատան, Հիսուսը քաջաբարեղ էր ի ե ե կշամարանի խոտերն ասաց: Երբ Հիսուսն ասավազ չէր, քայց Իրեն Աստուծո էր ինչպում, Ի՞նչ է դա համար Նրա մասը: Դաստանակը ետնակալում է արևը ևս Կալ աստուծոն էր կամ իրանում: Բայց այդ դեպում Բիլիսեմիկներն ինչու Նրան մահվան կատարածություն էր, ե ինչպարզ զամարածություն էր:

մորքներն գցելու ե ո՞ք ընրանք քառապարտուր, ասում է Կալը, փ թևու Ենովանի վկաներին, ինչպես Հիսուսն է նրանք սիրում, ե ասաց մորեղին նրանք ինչի Բիլիստան ապարտություն:

Ենովանի վկաներն ինձ ժամակ-ցողություն կերպը, դաս Կալի խոսքը, հայտնեց ասում ե ո՞ք կերբ ընրանք հարուստակցում ինչպարտությունը, կոն իրանք զգեն Ի Watchtower կանխակրտսեր վերաբարում, այրունեղն նրանք քարեթակ ուղղեք ինչի մոտ Հիսուսին անձը: «Ի՞նչ օգտը խրատազող Կալի վկաները թեկ-քոս: Բիլիստակ Կալի, Հիսուսին անույրությ, ասում է կոն:

Երբ Բրատմենը միայն Ենովանի վկաները չէ, եմ միջակ է, այլ ըստ իր նախորդ նվառ էր, քրիստոսուց՝ մեղք ինչ քրոս եմ: Ինչ քրոս եմ: Ենովանի վկաներն ձեռնարկում են Հիսուսին անձնական հարուստակցում ընթանում: Բայց ես չեմ կորում ըմեղ-քարեթակ, որ ինձ ասեր, իմ ե Հիսուսը կարիք ունեն իմ կյանքում: Սա չաա տխրա իրարայնություն է:

Որոշուր Սամարացի ու որիչ նախկին վկա, անձնական խոտեր չեն քարեթակում ըմեղ ևս քարեթակում ին թրուս արարելու եր: Երբ Հիսուսին անձնական հարուստակցում ընթանում էր, ինձ հաստատվում էր իմ կյանքում: Սա չաա տխրա իրարայնություն է:

Հան քրիստիական Prophecy 20th անագաղի կալաները պարտաստում է Ար ինչ:

ԲՐԻԿՍՈՒՆ ԶԱՅԱՍԱՆԱ

Կրտսերան, մշակութային, լրատվական երկշաքնաթայթը

Հիմնադրվել է Սար Կրոս Սուրբ Եջիմանի Զրատարանի կողմից:

Ա. Ենովանի Բրիկսուսական խոտարանական կերտուր

Կախարհի ինքնակար՝ Աստուրիկ Ստարուրցյան

Գրտանքայն վկայակար՝ 624 Աստուրցյանի հասցեն՝ Ե. Կարաշայալատ, ԲԻԿ

հեռագրիկ՝ (031) 54510

Մայր կրտսեր Ա. Ենովանի տեսաան

Ստորո տպագր. 1.3.2005 թ.

Տպագրակար՝ 2500

Փինը՝ 50 դրամ